

2018 ŐSZÉNEK IDŐJÁRÁSA WEATHER OF AUTUMN 2018

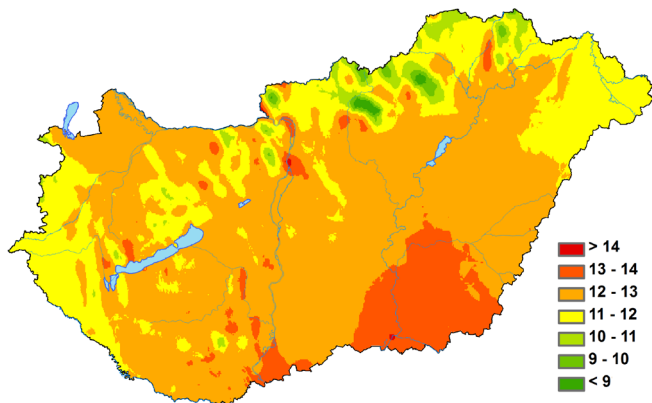
Hoffmann Lilla

Országos Meteorológiai Szolgálat, H-1525 Budapest, Pf. 38., *hoffmann.l@met.hu*

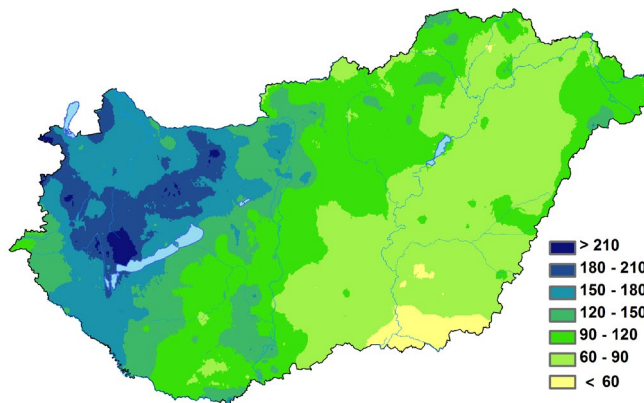
Mindhárom őszi hónap melegebb volt a szokásosnál, és ezzel a 2. legmelegebb őszt tudhattuk magunk mögött 1901 óta. A szeptember mintegy 1,5 °C-kal, az október 2,4 °C-kal, a november pedig 2 °C-kal múlta felül az 1981–2010-es átlagot. Csapadék tekintetében az évszak szárazabb volt az átlagnál. A hónapokat tekintve a szeptember átlag körülíne, míg az október és a november szárazabbnak bizonyult az átlagnál. Az előbbi esetében a normál 41%-a, míg az utóbbi esetében az 1981–2010-es sokévi átlag 84%-a adódott. Összességében 22%-kal hullott kevesebb csapadék országos átlagban a szokásosnál az őszi során. Az őszi átlaghőmérséklet 12–13 °C között alakult az ország nagy részén. A Maros-Körös közén és a Duna alsó szakaszán 13–14 °C, míg a hegyvidékeken 9–10 °C volt a jellemző. Melegebb, 14 °C-ot meghaladó középhőmérsékletű területek csak szűk régióban, Budapest és Szeged környékén jelentkeztek. Országos átlagban az őszi középhőmérséklete 10,3 °C-nak adódott. Az 1981–2010-es átlagnál alacsonyabb értékek a Duna-Tisza közén és foltokban a Dráva-mentén fordultak elő. A normált leginkább a hegyvidéki területeken, valamint Budapest és Szeged környékén haladta meg a középhőmérséklet, itt helyenként előfordult 2,5 °C-nál nagyobb anomália is. A 2018-as őszi országos viszonylatban szárazabb volt az átlagosnál. A legtöbb csapadék a Keszthelyi-hegység tágabb környezetében hullott, 210 mm-t meghaladó összeggel. Ezen kívül a Dunántúli-középhegység területén jelentkezett még magasabb érték (180–210 mm). A síkvidéki területeken jellemzően 90–150 mm-t jegyeztünk. A Dunántúli északi területein a normál 110–125%-a hullott le. A déli megyék adódtak szárazabbnak, előfordult olyan terület, ahol a normál 50%-át mértük. Az országos évszakai csapadékmennyiség 113,3 mm volt, ez a megszokott mennyiség 78%-a. A legnagyobb őszi csapadékösszeget, 254,8 mm-t Gyenesdiáson jegyeztük, a legkevesebb csapadék, 39,9 mm Kiszomboron adódott.

Szeptember. Szeptemberben az ország jelentős részén 16 és 17 °C-os középhőmérsékletet mértünk. Ennél magasabb értékek a Nagykunság és a Maros-Körös közén jelentkeztek. Hűvösebb területek az Északi-középhegység magasabb területein voltak (12–13 °C). Szeptemberben sehol nem fordult elő a normálhoz képest alacsonyabb érték. Az Északi-középhegység egyes részein, valamint Szeged környékén adódott az átlagnál magasabb hőmérséklet, a Mátrában helyenként 3 °C-kal is meghaladta a középhőmérséklet a sokévi átlagot. Országos átlagban 17 nyári napot regisztráltunk ($t_x \geq 25$ °C), ami 9 nappal több a sokévi átlagnál. Hőségnapból ($t_x \geq 30$ °C) 2 jelentkezett, 1-gyel több mint a megszokott.

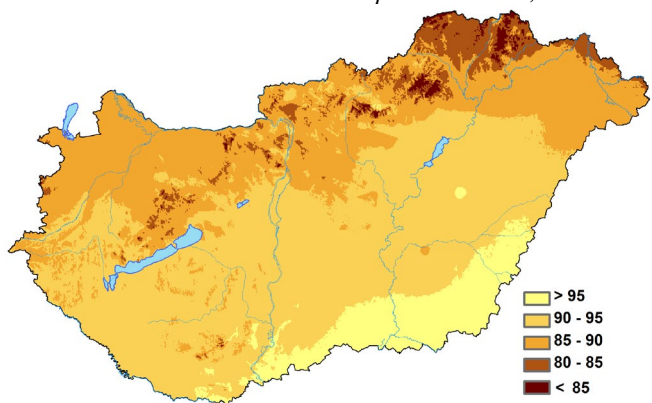
dékösszeg. Az 1981–2010-es sokévi átlaghoz képest a legtöbb csapadék a Gerecse és a Vértes egyes részein, valamint a Keszthelyi-hegységben volt. A Tisza vonalában azonban előfordultak olyan területek, ahol a normál 20–30%-a hullott le csupán. Országos átlagban 6 csapadékos napot ($> 0,1$ mm) regisztráltunk, ami 2 nappal kevesebb a sokévi átlagnál. Több helyről jelentettek 20 mm-t meghaladó csapadékmennyiséget, emellett 30 és 50 mm feletti csapadékösszeg is jelentkezett. A legcsapadékosabb nap szeptember 3-a volt, amikor országos átlagban több mint 13 mm csapadék hullott. Szeptemberben 3 zivataros nap adódott, ami 2-vel több a szokásosnál.

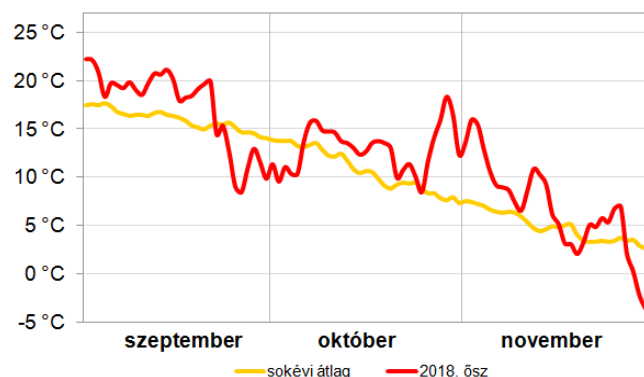
1. ábra: A 2018-as őszi középhőmérséklete, °C

2. ábra: A 2018-as őszi csapadékösszege, mm

3. ábra: A 2018-as őszi globálsugárzás összege, kJcm²

4. ábra: A 2018-as őszi napi középhőmérsékleteinek eltérése a sokévi (1981–2010-es) átlagtól, °C

A hónap során mért legmagasabb hőmérséklet:
35,3 °C, Pítvaros (Csongrád megye), szeptember 2.
A hónap során mért legalacsonyabb hőmérséklet:
-4,2 °C, Zabar (Nógrád megye), szeptember 30.

A hónap összességében átlagos csapadéknak bizonyult, azonban mind térben, mind időben meglehetősen egyenetlenül oszlott el. Míg a Dunától nyugatra bőséges csapadék hullott, addig a középső és keleti országrész a szárazságtól, aszálytól szenvedett. A Sajó-völgyében és a Tisza alsó szakaszán 5–10 mm csapadék hullott összesen a hónapban. A Dunántúli-középhegységben azonban a 100–150 mm-t is meghaladta a havi csapa-

A hónap legnagyobb csapadékösszege:
190,5 mm, Gyenesdiás (Zala megye)
A hónap legkisebb csapadékösszege:
3,8 mm, Mezőkövesd (Borsod-Abaúj-Zemplén megye)
24 óra alatt lehullott maximális csapadék:
85,2 mm, Hegyeshalom (Győr-Moson-Sopron), szeptember 1.

Október. A hónap középhőmérséklete 13–14 °C között alakult hazánk nagy részén, ennél melegebb a Tisza alsó szakaszán volt. Alacsonyabb hőmérsékleti értékek az Északi-középhegység magasabban

fekvő részein jelentkeztek, volt ahol 8 °C-ot sem mértek. A legmagasabb értékek az Északi-középhegység magasabban fekvő részein, Budapest és Szeged környékén fordultak elő. Az anomália ezeken a helyeken meghaladta a 3 °C-ot, a Mátrában és a Bükkben pedig 5 °C-os pozitív eltérés is adódott. A hónap középhőmérséklete országos átlagban 12,9 °C volt, ami 2,4 °C-kal haladta meg a sokévi átlagot, és ezzel a 7. legmelegebbnek bizonyult az elmúlt 118 év alatt. Októberben 1 nyári nap jelentkezett, amely megegyezik a normállal. Fagyos nappól ($t_n \leq 0$ °C) azonban egy sem fordult elő a hónapban (normál: 3 nap).

A hónap során mért legmagasabb hőmérséklet:

27,3 °C, Kübekháza (Csongrád megye), október 27.

A hónap során mért legalacsonyabb hőmérséklet:

-4,2 °C, Zabar (Nógrád megye), október 25.

Az októberi csapadékösszeg elmaradt az ilyenkor szokásostól. Országos átlagban mintegy 17 mm csapadék hullott, ami sokévi átlagnak csupán 41%-a. A legszárazabb területek a déli és a délkeleti ország-

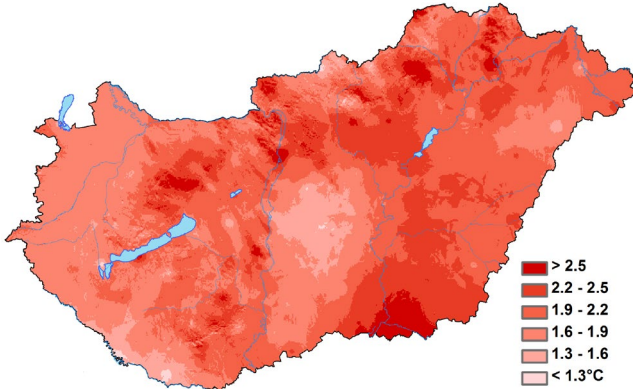
jelentkeztek foltokban, azonban ezeken a területeken sem csökkent a hőmérséklet 3 °C alá. Melegebb területek leginkább az ország déli területein fordultak elő. Az 1981–2010-es normálnál 2 °C-kal adódott melegebbnek a november országos átlagban. Nagyobb pozitív irányú eltérés a Duna középső és a Tisza alsó szakaszán volt, azonban Budapest környékén és az Északi-középhegység magasabban fekvő területein az anomália értéke elérte a 3 °C-ot is. Átlagos hőmérsékletű területek a Marcal-medence és a Dráva-sík tágabb környezete voltak. Negatív irányú eltérés nem jelentkezett országos átlagban. 2018 novemberében a megszokott 1 téli nap ($t_x \leq 0$ °C) jelentkezett, ami megegyezik a normállal, fagyos nappól pedig négyvel kevesebbet jegyeztünk, mint a sokévi átlag (11 nap).

A hónap során mért legmagasabb hőmérséklet:

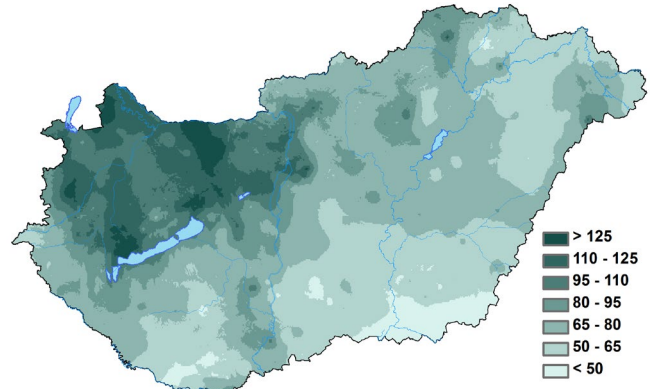
25,8 °C, Körösszakál (Hajdú-Bihar megye), november 1.

A hónap során mért legalacsonyabb hőmérséklet:

-12,1 °C, Zabar (Nógrád megye), november 29.

5. ábra: A 2018-as őszi középhőmérsékletének eltérése a sokévi átlagtól (1981–2010), °C

6. ábra: A 2018-es nyári csapadékösszege a sokévi (1981–2010) átlag százalékos (%) arányában kifejezve

részen voltak, egyes helyeken a havi csapadék az 5 mm-t sem érte el. A sokévi átlaghoz viszonyított legnagyobb értékek (80–100%) a Budai-hegység és az Északi-középhegység egyes részeire koncentráálódtak, a legkisebbek pedig a Dél-Dunántúlra és a délkeleti országrészre (15–20%). Szűk területen azonban a sokévi átlag 10%-át sem érte el a havi csapadékösszeg. 7 csapadékos nap fordult elő országos átlagban, amely egy nappal kevesebb a megszokottnál. Emellett 30 mm-t meghaladó csapadékösszeg is jelentkezett egyes helyeken.

A hónap legnagyobb csapadékösszege:

55,4 mm, Aggtelek (Borsod-Abaúj-Zemplén megye)

A hónap legkisebb csapadékösszege:

3,5 mm, Csanádapalota (Csongrád megye)

24 óra alatt lehullott maximális csapadék:

36,2 mm, Murakeresztúr (Zala megye), október 28.

November. A hónap középhőmérséklete 6–7 °C között alakult. Hűvösebb körzetek az Északi-középhegység magasabban fekvő részein

A novemberi csapadékmennyiség leginkább a Mátra, a Bükk és a Jászság területeire koncentrálódtak, 70–80 mm körüli értékekkel. A legkisebb csapadékösszegek a Mecsek és a tolnai Hegyhát egyes részein jelentkeztek, 15–20 mm-rel. Novemberben átlag alatti csapadékösszeget jegyeztünk. A sokévi átlagtól leginkább elmaradó értékek (30–40%) zömmel a Dunántúli-dombság területén adódtak, míg a legnagyobb csapadéktöbblet (140–160%) a Sajó-völgyén és a Jászság területein volt. Novemberben 1-gyel kevesebb csapadékos napot jegyeztünk az átlagnál (10 nap). Emellett előfordult 20 és 30 mm-t meghaladó csapadékösszeg is.

A hónap legnagyobb csapadékösszege:

83,2 mm, Bükkszentkereszt (Borsod-Abaúj-Zemplén megye)

A hónap legkisebb csapadékösszege:

13,2 mm, Dunavarsány (Pest megye)

24 óra alatt lehullott maximális csapadék:

35,2 mm, Bükkszentkereszt (Borsod-Abaúj-Zemplén megye), nov. 26.

2018. őszi időjárási adatainak összesítője

Állomás	Napsütés, óra		Sugárzás, kJcm ⁻²	Hőmérséklet, °C						Csapadék, mm			Szél viharos nap ($f_x \geq 15$ ms ⁻¹)
	évszak összes	eltérés		évszak összes	évszak közép	eltérés	max	napja	min	napja	évszak összes	átlag %- ában	
Szombathely	506	119	89	11,8	1,8	30,0	09.12	-6,3	11.29	175	113	18	6
Nagykanizsa	-	-	92	11,4	1,4	29,1	09.12	-8,4	11.30	165	81	17	3
Pér	-	-	-	12,0	-	29,7	09.12	-8,1	11.29	131	96	17	8
Siófok	-	-	91	13,4	2,1	30,1	09.01	-5,6	11.30	157	109	13	9
Pécs	586	137	97	13,2	2,0	29,9	09.01	-7,3	11.30	73	43	11	7
Budapest	515	91	86	13,2	2,2	30,3	09.01	-4,2	11.29	135	105	16	4
Miskolc	490	93	82	11,9	2,2	31,7	09.02	-7,3	11.29	101	79	16	1
Kékestető	536	116	88	8,8	2,6	22,8	09.02	-10,7	11.30	118	63	24	21
Szolnok	508	79	95	13,0	2,1	32,8	09.01	-4,5	11.29	85	70	14	5
Szeged	621	182	99	13,4	2,5	34,6	09.01	-6,0	11.30	51	42	14	6
Nyíregyháza	-	-	89	12,3	2,4	33,2	09.02	-7,7	11.30	80	62	14	7
Debrecen	603	177	92	12,8	2,4	32,4	09.02	-7,5	11.30	65	52	13	7
Békéscsaba	-	-	98	12,8	2,1	33,2	09.02	-4,0	11.30	74	58	12	6